

DİN, DEVLET ve TOPLUM İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA DİNİ EĞİTİME YÖNELEN KIZ ÖĞRENCİLER SORUNU

Engin ÖNEN*

Türkiye’de gerek siyasal, gerekse akademik tartışmalarda dini eğitim sorunu uzun süredir öncelikli konular arasında yer almaktadır. Hatta bu konu, bir süredir ana siyasal gerilim hatlarından birini oluşturmaktadır. Ayrıca son dönemlerde alınan bir dizi siyasal karar ve buna bağlı olarak eğitimle ilgili yeni düzenlemenin temelinde de yine aynı sorun bulunmaktadır. Dini eğilimli partilerin giderek ve hızla yükselişi, dini eğitimi veren kurumların sayısında ve öğrenci kapasitesinde adeta patlamanın yaşanması, eğitim ve laiklikle ilgili tartışmaları yeniden canlandırmıştır.

Bu tartışmalarda, dini eğitim veren kurumların işlevleri, özellikle din, devlet ve toplum ilişkileri, yani laiklik eksenini ön plana çıkarmıştır. Dini eğitim veren İmam Hatip Liseleri, Kuran Kursları ve çeşitli dini cemaatlerin denetimindeki özel öğretim kurumlarının özellikle son on yıldır ulaştığı kapasite, laiklik ile siyasal İslam geriliminin bir hayli yükselmesine neden olmuştur. Buna bağlı olarak uzun yıllardır beklenen “sekiz yıllık zorunlu eğitim yasası” yürürlüğe girmiştir. Böylece İmam Hatip Liselerinin (İHL) orta kesimleri kapatılmıştır. Ayrıca üniversiteye giriş sistemi yeniden düzenlenerek “alan sınırlaması” getirilmiş ve İHL mezunlarının üniversitenin çeşitli bölümlerine girme şansları önemli ölçüde ortadan kaldırılmıştır.

Bu tedbirler sayesinde İHL’ ne yönelen öğrenci sayısında bir hayli azalma olmuştur. Örneğin 1996-1997 öğretim yılında toplam öğrenci sayısı 510 821’e ulaşmış iken, bu sayı 1998-1999 öğretim yılında 192 610’a gerilemiştir. Bu kurumlardaki öğrenci sayısının bu denli azalmasında en etkili rolü, söz konusu okulların orta bölümlerinin kapatılması oynamıştır. Ancak üniversitenin çeşitli bölümlerine girebilmelerini engelleyen yasal düzenlemelerin de aynı yönde etki yaptığı da açıktır. Nitekim İHL’ ne 1996 yılında yeni kayıt yaptıran öğrenci sayısı 66 019 iken, bu sayı 1998 yılında dramatik bir şekilde düşerek 38 135’e gerilemiştir.²

EĞİTİMDE LAİKLİK SORUNU ve İHL

Türkiye’de laikliğin en fazla tartışıldığı alanların ilk sıralarında eğitim alanı gelmektedir. Çünkü din ile devlet ilişkilerinin en fazla iç içe geçtiği alanlardan birisi eğitim alanıdır.

Türkiye modernleşmesinin en önemli özelliklerinden birisi, dini akım ve grupların bu proje karşısında tehdit olarak algılanmasıdır. Bundan dolayı Cumhuriyet dönemi boyunca laiklik, dinin devlet dışına çıkarılması olarak değil, tersine, devletin içine alarak denetim altında tutma olarak anlaşılmış ve uygulanmıştır. Onun için din adamı yetiştirme görevini devlet üstlenmiş, İHL devlet okulu olarak tasarlanmıştır. Din görevlilerinin birer devlet memuru olduğu ve bunların bağlı olduğu Diyanet İşleri Başkanlığı da devletin çeşitli hizmet kurumlarından biri hüviyetine kavuşmuştur.

* Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

²T.C. Başbakanlık DİE, Milli Eğitim İstatistikleri, Ankara, 2000.

Böylece modernleşme ve Cumhuriyet için tehdit oluşturmayacak bir dini alan devlet eliyle oluşturulmaya çalışılmıştır.

Ancak, başta dini ağırlıklı eğitim veren okullar olmak üzere, yine Diyanet İşleri Başkanlığı, dolayısıyla devlet denetimindeki Kuran Kursları ve bütün okullardaki zorunlu din dersi eğitimi son yirmi yıldır laiklikle ilgili tartışmaların yoğunlaştığı konular olmuştur.

Bazılarının “laiklik elden gidiyor” şeklinde karşı çıktığı, bazılarının ise “manevi değerler ve dini inançlar zayıflıyor” yaklaşımı ile savunduğu İHL’ ne yönelen toplumsal talebi sadece karşıtlık ve taraftarlık yaklaşımlarıyla kavramakta güçlük çekeriz. Yani böylesi yaklaşımlar bizi, bu kurumları cazibe merkezi haline getiren sosyal koşulları yeterince anlamaktan da alı koyar.

Son dönemlerde yetiştirdiği insan tipi, siyasal partiler ve iktidarla ilişkileri açısından dikkatleri üzerine çeken İHL, kuruluş amacının dışına çıktığı iddiasıyla çeşitli eleştirilere konu olmuştur. Modern din adamı yetiştirme gerekçesi ile kurulmuş olmalarına karşılık, ulaştıkları öğrenci kapasitesi ve yetiştirdiği insan tipiyle bu gerekçenin bir hayli uzağında olduğu sıkça vurgulanmıştır. Hem bu kadar çok din adamına ihtiyaç olmaması hem bu okullarda eğitim gören öğrencilerin büyük çoğunluğunun zaten din adamı olmak istemediği yönündeki veriler³ bu eleştirilerin temel gerekçelerini oluşturmaktadır. Yani bu okulların diğer meslek liseleri gibi belli bir mesleki formasyonu kazandırma özelliğinin ötesinde bir talebi karşıladığı düşünülmektedir.

Dini, devletin içine alma ya da denetim altında tutma kaygısının ürünü olarak, Türkiye’de din adamı yetiştiren ve istihdam eden kurumların devlet bünyesine alınması, din işleri ve eğitimini devletin finanse etmesine neden olmuştur. Böylece farklı bir laiklik uygulaması yaratılmıştır. Daha da öte, devlet İslam dinin belli bir yorumuna (çünkü farklı mezhepler de söz konusu) yönelik eğitim veren okulları ve ibadeti finanse etmektedir. Bu nedenle devletin farklı din ve inançlar karşısında eşit mesafede durmadığı ileri sürülerek İHL’ nin devlet okulu olmasını laikliğe aykırı bir uygulama olduğu da iddia edilmektedir. Bu eleştiriler karşısında bazıları, söz konusu uygulamanın Türkiye’ye özgü bazı koşullardan kaynaklandığı dile getirmektedir.

Devlet ile din ilişkileri bakımından bu okullarla ilgili ortaya çıkan diğer önemli bir sonuç da, devlet okulu olan İHL’ nin anlayış, siyasal görüş, giyim-kuşam tarzı bakımından diğer devlet okullarından oldukça farklı bir insan tipi yetiştirerek adeta eğitimde ikili bir yapıya yol açmış olmasıdır. Bu okulların “aydın din adamı” yetiştirme amacından oldukça uzaklaşıp, rejime muhalif siyasal gruplara militan yetiştiren, bazı siyasal partilerin oy deposuna dönüşmüş ve alternatif bir eğitim görünümü vermeleri⁴, yukarıda sözünü ettiğimiz bir dizi düzenlemenin gerekçesini oluşturmuştur.

Söz konusu yasal düzenlemeyle İHL’ ne yönelen öğrenci sayısında ciddi azalmalar olduğu ortada. Ancak bu okulları cazibe merkezi haline getiren sosyal koşulların ortadan kalktığını söylemek bir hayli güçtür. Hem akademik ve hem de siyasal açıdan yeterince üzerinde durulmayan bu sosyal koşulları, bu makale

³Akşit, Bahattin, “Türkiye’de İslami Eğitim”, Der.,Richard Tapper, Çağdaş Türkiye’de İslam, Sarmal yay.,İstanbul, 1999, s.106.

⁴ İnal, Kemal, Eğitimde İdeolojik Boyut, Doruk yay.,Ankara, 1996, s.70.

kapsamında ana hatlarıyla betimlemeye çalışacağız. İHL' ni görece olarak cazibe merkezi haline getiren sosyal koşulları, bu koşulların en çarpıcı görünümünden birini oluşturan, bu okullara yönelen kız öğrenciler üzerinden değerlendirmek oldukça açıklayıcı olacaktır. Çünkü İslam dinine göre kadınlar din adamı olamaz. Dolayısıyla meslek okulu konumundaki bu okullara, ebeveynlerin kız çocuklarını göndermelerine yol açan nedenlerin açıklanması gayreti, İHL' ni besleyen sosyal koşulları daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

İMAM HATİP LİSELERİNE KIZ ÖĞRENCİ İLGİSİ

Sekiz yıllık zorunlu temel eğitim yasaşı yürürlüğe girmeden önce İHL' nin ilk ve ikinci kademesine devam eden öğrenci sayısının (1996-1997 Öğretim Yılı) 510.821'e ulaştığı anlaşılıyor. Bunun 215.076'nı kız öğrencilerin oluşturması bir hayli ilginç⁵. Çünkü bir meslek okulu niteliğindeki bu okullar, kız öğrencilere meslek kazandıracak kurumlar değil.

Daha da ilginç, genel liselere ve diğer meslek liselerine devam eden kızların erkeklere oranı, İHL' ninkinden daha düşük olmasıdır. Yani belli bir mesleki formasyon vermeyi hedefleyen veya üniversiteye öğrenci hazırlayan okullardaki kız öğrenci miktarı, din adamı yetiştirmeyi hedefleyen okullardakinden oransal olarak daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 1: Liseler Türlerine Göre Kız ve Erkek Öğrenci Sayıları (1998-1999)⁶

	Erkek	Kadın	Toplam
Genel liseler	721 896	560 709	128 2605
Meslek liseleri	606 382	391 689	998 071
İmam Hatip liseleri	99 781	92 829	192 610

İHL' ne bu kadar çok sayıda kız öğrencinin yönelmesinde çok sayıda faktörün rol oynadığı bir gerçek. Bunların önemli bir kısmı, aslında erkek öğrenciler içinde geçerli olan bazı genel gerekçelerdir. Yani dini eğitim veren kurumları cazip hale getiren gerekçelerdir. İlk olarak bunlardan kısaca söz edip, daha sonra da özellikle kızları bu okullara yöneltmede etkili olduğunu düşündüğümüz gerekçelere değinelim.

Bu okullara çoğu zaman siyasi iktidarların ve pek çok dini cemaatin özel bir ilgi göstermesi dini eğitimi cazip hale getiren önemli nedenlerden birini oluşturmaktadır. Bu ilgiye bağlı olarak, bu okullara çeşitli ayrıcalıklar sağlanmaktadır. Bir kısmı devlet, bir kısmı da çeşitli dini vakıf ve dernekler tarafından sağlanan yardımlar arasında burs, beslenme ve barınma olanakları ilk akla gelenler. Çeşitli dini cemaatler tarafından yönetilen yurt ve pansiyonlar, öğrencilere barınma olanağı, cemaatlere de bu yurt ve pansiyonlardaki öğrencileri eğitime fırsatı sağlıyordu. Diğer

⁵ T.C. Başbakanlık DİE, Milli Eğitim İstatistikleri, a.g.e

⁶ A.g.e

ortaöğretim kurumlarıyla kıyaslandığında, bu okullar, özellikle taşralı yoksul ailelere eğitim olanaklarına kavuşma bakımından cazip bir ortam oluşturuyordu⁷. Bu yorumu destekleyecek çeşitli bulgulara, İHL' li öğrencilerin ebeveyn profillerini ortaya koyan araştırmalarda rastlıyoruz. Bu araştırmaların ortak bulgularından birisi, İHL öğrencilerinin büyük çoğunluğunun, kırsal küçük üreticilerin, kasaba ve kentlerde de küçük ticaret kesiminin çocuğu olmasıdır⁸.

Ebeveynlerin çocuklarını, dini eğitim veren okullara yönelten diğer önemli bir gerekçe de, özellikle göç, kentleşme ve medyanın günlük yaşamdaki etkisinin artmasına bağlı olarak meydana gelen olaylar ve gençler arasında yozlaşmanın yaygınlaşmasının yarattığı tedirginliktir. Çeşitli gençlik olayları, uyuşturucu kullanımı, intihar ve bireysel şiddet olaylarına özellikle İHL dışındaki orta öğretim kurumlarında rastlanması bazı aileler için bu kurumları daha güvenli okullar haline getiriyordu. Bu da, "toplumdaki yozlaşmanın dini inanç ve manevi değerlerin zayıflamasından kaynaklandığı" yönündeki anlayışı ebeveynlerin önemli ölçüde benimsemesine yol açmakta. Böylece İHL' nin, sadece orta öğretim olanağı sunmakla kalmayıp, aynı zamanda ailedeki eğitimle süreklilik gösteren bir eğitim de sağladığı düşünülmektedir. Daha doğru bir deyişle bir çok kırsal kesim ve kente yeni göçen aileler için İHL geleneksel aile anlayışına uygun bir sosyalleşme kurumu olarak algılanmaktadır.

Hem erkek hem de kızların İHL' ne yönelmesinde etkili olan bu genel gerekçelerin yanı sıra, özellikle kızların bu okullara gönderilmesine yol açan diğer nedenler konusunda çeşitli araştırmaların verilerinden yararlanabiliriz. Bu konuda oldukça çarpıcı bazı ip uçlarını barındıran araştırmalardan birisi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, 2001-2002 öğretim yılında, ülke genelinde gerçekleştirilmiş olan araştırmadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, söz konusu öğretim yılında, 152 bin 703 kız öğrenci zorunlu eğitim çağında olmasına rağmen okula gitmemiştir. Üstelik geçen yıllarla kıyaslandığında bu sayı bir hayli düşük kalmakta. Örneğin 1997-1998 döneminde bu sayının 317 bini aştığı vurgulanmaktadır⁹. Aynı araştırmanın sonuçlarına göre, kız çocuklarının devamsızlık nedenleri şöyle sıralanmakta:

Din anlayışına göre kızların okumaması gerektiği.

Kız çocuklarının küçük yaşta nişanlanması veya evlendirilmesi.

Öğrencilerin gerçek yaşı ile nüfus kayıtlarındaki yaşının birbirini tutmaması nedeniyle fiziksel olarak gelişmiş çocukların aileleri tarafından okula gönderilmemesi.

Geleneksel anlayış gereği bazı ailelerin kız çocuklarının bedenlen gelişmiş olmaları nedeniyle 6, 7 ve 8. sınıflara devamsızlık yapmaları.

Ailede kız çocuklarına, anneye yardımcı gözü ile bakılması, bu çocukların 10-11 yaşlarından sonra okuldan alınması.

Ailede nüfus fazlalığından dolayı çocuklara gerekli ilginin, değerlerin verilmemesi olması ve kız çocukların geleceği ile ilgili kaygı duyulmaması.

Ekonomik zorluklar nedeniyle çocukların çalıştırılması.

Taşınmalı merkezlere kızların servisle gönderilmek istenmemesi.¹⁰

⁷ İnşel, Ahmet, Türk Toplumunun Bunalımı, 2. baskı, Birikim yay., İstanbul, 1995, s.145.

⁸ Akşit, B., a.g.e.

⁹ Radikal Gazetesi, 7-Temmuz-2002.

¹⁰ A.g.e.

Sıralanan bu gerekçelerle kız çocuklarını okula göndermeyenlerin, bölgesel olarak, özellikle geleneksel anlayışın egemen olduğu Doğu ve Güneydoğu’da yoğunlaştığına dikkat çekilmektedir. Ayrıca il düzeyinde, okula devam etmeyen kız çocukların sayısının İstanbul, Adana ve İzmir gibi yoğun göç alan büyük kentlerde daha fazla olduğu da vurgulanmaktadır.

Bu sonuçlar bize gerek geleneksel aile anlayışının etkili olduğu bölgelerde ve yine bu bölgelerden göçenlerin yoğunlaştığı büyük kentlerin kenar semtlerinde, kız çocuğunun okula gönderilmesine yönelik değerler hakkında fikir vermektedir. Oysa geleneksel bir anlayışa sahip olanların kızlarını okula göndermek istemeyen ve göndermek istediği halde bazı tedirginlik yaşayan aileler için İHL, görece cazip okullar niteliğindedir. Çünkü, her şeyden önce bu okullarda verilen eğitimin geleneksel ailedeki eğitim ile bir süreklilik taşıdığı düşünülmektedir. Ayrıca bu okulların bizzat yapısı ve işleyişinin de (İllich’in gizli müfredat olarak adlandırdığı şey) bu aileler için tercih edilme nedenlerinden biri olduğu da anlaşılmaktadır. Erkeklerle kızların ayrı sınıflarda öğrenim görmesi, başörtüsü ile okula gidebilmeleri, toplumun genel ahlak ve inanç yapısına uygun bir eğitim aldıklarının düşünülmesi gibi.

Tablo 2: İHL’ de Yıllara Göre Kız-Erkek Öğrenci Sayıları ¹¹

Öğretim Yılı	Erkek		Kız		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
1996-1997	113 423	59	78 609	41	192 032	100
1997-1998	98 840	54	84 245	46	183 085	100
1998-1999	99 781	52	92 829	48	192 610	100

İHL’ nin cinsiyete göre dağılımını gösteren bu tablodaki sayılar bir hayli ilginç. Bu okullara ilişkin önemli düzenlemelerin yapıldığı yıllarda kız öğrenci sayısında azalma değil, artış gerçekleşiyor. Hatta dini eğitim veren bu okullardaki kız öğrenci miktarı neredeyse erkeklerin oranına ulaşıyor.

İslam dininde kadın din görevlisi olamadığı için, bu okullara devam eden kızların da, bu yolla bir meslek kazanamayacakları ortadadır. Buna karşın İHL’ ne bu denli kız öğrencinin yönelmesi oldukça önemli bir durumdur. Örneğin İstanbul’un bazı gecekondu semtlerinde gerçekleştirdiği araştırmada sosyolog Sema Erder, Pendik İHL’ nin 250 kişilik kız kısmı kontenjanı için 5000 civarında başvuru yapıldığını saptamıştır. Araştırmacı, kız çocuklarını bu yoğunlukta İHL’ ne göndermede “Ahlaksız İstanbul” imajının oldukça etkili olduğunu ifade etmektedir. Yani imam olamayacağı halde kızlarını bu okullara göndermede temel amacın, meslek edinme kaygısından öte, büyük şehrin “ahlaksız” ortamından korumak olduğu ortaya çıkmaktadır ¹².

¹¹ T.C. Başbakanlık DİE, a.g.e.

¹² Erder, Sema, Kentsel Gerilim, Um_Ag yay.,Ankara, 1997,s.131-132.

kızlarını bu okullara göndermede temel amacın, meslek edinme kaygısından öte, büyük şehrin “ahlaksız” ortamından korumak olduğu ortaya çıkmaktadır¹².

Yine 1993 yılında gerçekleştirilen kapsamlı araştırmanın sonuçlarına göre, bu okulları bitiren kız öğrencilerin %70'i üniversiteye girip başka bir meslek sahibi olmak istemektedir. İHL' nin devamı niteliğindeki ilahiyat fakültelerin devam etmek isteyenlerin oranı ise sadece %21. Aynı öğrenciler arasında en ideal mesleğin öğretmenlik olduğu saptanmıştır. Bu araştırmanın diğer ilginç bir sonucu da, İHL' ne gitmeselerdi, bu öğrencilerin sadece %5'inin eğitimlerine son vereceğini ifade etmesidir¹³. Yine bu okullara yönelik başka bir çalışmada erkek öğrenciler arasında bile, din görevlisi olmak isteyenlerin, ancak %24 civarında olduğu saptanmıştır¹⁴.

Yani modern din görevlisi yetiştirmek gerekçesiyle kurulan İHL' nin sayı ve öğrenci kapasitesinin bu denli artışı sağlayan faktör, belli bir meslek kazandırma potansiyeli değildir. Bunun en açık kanıtı da zaten kız öğrencilerin varlığı ve sayısıdır. Buna karşılık ebeveynleri, kızlarını bu okullara göndermeye İHL' nin inanç ve geleneklere yönelik bir eğitim vereceği, okulun yapısının da zaten buna uygun düzenlenmiş olması algısı oldukça etkili olmaktadır. Geleneksel aile yapısı ile uyumlu bir eğitim beklentisi ve gençlik arasında yaygın olduğu düşünülen yozlaşma ortamından, ancak, dini ve gelenekleri öğrenilerek korunabileceği anlayışı böyle bir eğitim yaklaşımını beslemektedir.

Nitekim illere göre İHL' ne yönelen kız öğrencilerin dağılımı da bize bu yorumları destekleyici ip uçları sunmaktadır.

Tablo 3: Bazı İllerde İHL'li Öğrencilerin Cinsiyete Göre Sayıları (1998-1999)¹⁵

İller	Kadın	Erkek	Toplam
İstanbul	14 882	9 494	24 376
Ankara	5 979	3 679	9 658
Bursa	3 497	2 545	6 042
Kocaeli	2 613	1 797	4 410

¹² Erder, Sema, Kentel Gerilim, Um_Ag yay.,Ankara, 1997,s.131-132.

¹³ A.g.e.

¹⁴ Demir, Hülya, İslamcı Kadının Aynadaki Sureti, Sel yay.,İstanbul,1998.

¹⁵ T.C. Başbakanlık DİE, a.g.e.

İzmir	1 654	1 159	2 813
Konya	4 320	5 330	9 650
Samsun	2 674	3 066	5 740
Adana	2 097	2 286	4 383
Sakarya	1 617	1 716	3 333
Sivas	1 446	1 808	3 248
Trabzon	1 233	2 012	3 245
Erzurum	895	2 182	3 077
Ordu	1 275	1 738	3 013
Giresun	851	1 581	2 432

Milli Eğitim İstatistiklerinden derlediğimiz Tablo 3'teki veriler, dini eğitime yönelen kız öğrenciler sorununa ışık tutacak nitelikte. İki binden fazla İmam Hatipli öğrenciye sahip olan illerden oluşturduğumuz bu listedeki öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı bir hayli ilginç. İllerin bir çoğunda çok sayıda kız öğrencinin İHL' ne yöneldiği anlaşılıyor. Daha da önemlisi İstanbul, Ankara, Bursa, Kocaeli ve İzmir gibi büyük şehir özelliği gösteren ve Türkiye'nin en gelişmiş illeri olan bu illerde İHL' ne devam eden kız öğrenci sayısı erkeklerden daha fazla.

İHL' ne çok sayıda öğrencinin yönelmesi genellikle, hükümet ve bazı tarikatların bu kurumlara desteğiyle açıklanılmaya çalışılmıştır. Bu okullardaki öğrencilerin görece daha alt gelir gruplarında ve özellikle de taşralı yoksul ailelerden oluşması bu yorumu desteklemektedir. Ancak özellikle en yoğun göç alan büyük şehirlerde bu okullara daha yoğun kız öğrenci akını olması da göstermektedir ki, dini eğitime yönelen kız öğrenci sorunu önemli ölçüde Türkiye'deki göç ve büyük şehirleşme serüveniyle yakından alakalıdır. Onun için bu illerin en yoğun göç alan ve enformel iş ve konut sektörünün de en yaygın iller olması da oldukça anlamlıdır. Dolayısıyla bu illere yönelen göçün büyüklüğünün yanı sıra niteliğinin de çeşitli kentsel bütünleşme sorunlarına neden olduğu bir gerçek. Bu gerçek ile kız öğrencilerin dini eğitim kurumlarına yönelmeleri sorunu arasında anlamlı bir bağ olsa gerek. Yukarıda sözünü ettiğimiz Mili Eğitim Bakanlığı araştırmasının sonuçları da Erder'in İstanbul gecekondularında gerçekleştirdiği araştırma da bu yorumu destekleyici gözlemler sunmaktadır. Büyük kentin yabancı ve karmaşık kültürel ortamında okul, özellikle kız çocuklarının geleneksel aile içindeki konumunu olumsuz yönde etkileyecek bir süreç olarak algılanmaktadır. Ancak buna karşılık İHL gerek verdiği eğitimin niteliği ve yetiştirdiği insan tipiyle söz konusu kaygılara sahip aileler için diğer okullardan daha güvenli kurumlar olarak görülmektedir. Çünkü bu okullarda sadece mesleki (imamlık) bilgi verilmemektedir. Bu okullar sadece orta öğretim kurumlarının öngördüğü bilgileri vermekle kalmayıp, aynı zamanda yapısı ve işleyişiyle, kılık kıyafet anlayışından, çeşitli davranış biçimlerine kadar geleneksel aile ve cinsiyet rollerine uygun bir eğitim sunmaktadır.

Sonuç olarak İHL' ne yönelik ilgiyi, sadece hükümet politikaları ve tarikatların bu okullara yönelik desteğiyle açıklamak mümkün değildir. Yoksul ailelere ücretsiz bir eğitim ortamının sunulması tabii ki önemli. Yoksulluğun bir hayli yaygın olduğu, gelir dağılım dengesinin çok bozuk olduğu ve eğitim giderlerinin ise her geçen gün arttığı bir ortamda ücretsiz bir eğitim olanağının sunulması bu okulların tercihinde oldukça etkili olmaktadır. Ama en az bunun kadar etkili olan diğer faktörlerden birisi de, dini eğitim ağırlıklı programa sahip olan İHL' nin ailedekiyle süreklilik gösteren bir eğitim verdiği algısıdır. Bir mesleki formasyon kazanamayacağı halde, bu okullara yönelen kız öğrenci sayısının yüksekliği bunun önemli göstergelerinden birisidir.